

Vart leder vägen framåt och vem tar Sverige dit?

Om metaforisk förflyttning i politisk retorik

Milena Podolšak
Institutionen för svenska och flerspråkighet
Stockholms universitet

Språkrådsdagen
11 maj 2022

Stockholms
universitet

[1] Vi står beredda att både kunna bryta upp låsningarna i riksdagen och **föra Sverige framåt**. (Ebba Busch, KD, ALM21)

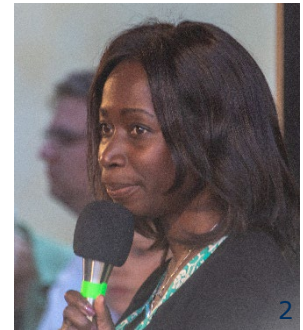
[2] Jag är redo att bilda den regeringen. Redo att prioritera det riktigt viktiga och låta annat stå tillbaka. Redo att sätta reformer som **sätter Sverige på en ny kurs** för resten av 2020-talet. (Ulf Kristersson, M, ALM21)

[3] Det brådskar att bygga Sverige starkare! Vi vill **ta Sverige framåt**, tillsammans. (Lena Rådström Baastad, S, ALM21)

[4] Det finns en grundläggande samsyn om **vart vi vill ta Sverige i framtiden**. (Jimmie Åkesson, SD, ALM21)

1 Konceptuella metaforer

Metaforer fungerar inte bara som språklig utsmyckning utan som grundläggande **tankemönster** (Lakoff & Johnson, *Metaphors We Live By* (2003 [1980])).

Vi brukar tänka och prata om **abstrakta saker** med hjälp av metaforsystem grundade i vår upplevelse av den fysiska världen.

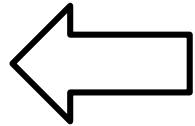
Vi resonerar och övertygar utifrån våra **kroppsliga erfarenheter** (Lakoff & Johnson 1999).

Språket återspeglar detta men bidrar också till att dessa metaforsystem formas på ett visst sätt (Thibodeau & Boroditsky 2011, Gibbs 2017).

1 Konceptuella metaforer (forts.)

**POLITISK VERKSAMHET
(ABSTRAKT)**

**MÅLINRIKTAD FÖRFLYTTNING
(KONKRET)**

2 Politik som förflyttning

LANDET/SAMHÄLLET = ENTITET SOM FÖRFLYTTAS

vi är på rätt väg (JB/L/ALM16); står vi still så blir vi förbisprungna (AL/C/ALM12); Sverige är också, och har alltid varit, en nation i rörelse, en nation i ständig utveckling (AKB/M/SOM15)

POLITISKA BESLUT = VÄGAR och STEG

det finns en annan bättre väg (JS/V/ALM12); det är ett viktigt första steg (SL/S/ALM12); det är fel vägval (GH/KD/ALM13)

IDEOLOGI/PARTIPOLITIK = RIKTNING

bestämma i vilken riktning Sverige ska gå (GH/KD/ALM10); en rejäl kursändring för Sverige (JÅ/SD/ALM15); visionerna och drömmarna måste finnas där som en kompassnål för det politiska arbetet (IL/MP/ALM16)

POLITISKA SYFTEN = DESTINATIONER

välja vägen mot en mänskligare Sverige (GH/KD/ALM10); slå in på en väg mot en grönare och mer hållbar framtid (AL/C/ALM21)

EFFEKTIVITET = HASTIGHET

det gemensamma projektet har tappat fart (AL/C/ALM12); regeringen går på tomgång (JS/V/ALM12)

3a Entitet som förflyttas

Vad är det som tas eller förs framåt?

[5] Det är vårt ansvar som folkvalda att samarbeta och hitta lösningar som gör att vi kan komma vidare. **Det Sverige behöver nu är en väg framåt.** (Nooshi Dadgostar, V, ALM21)

[6] Vi måste **ta svensk landsbygd framåt.** Bygga allt det som knyter oss samman fysiskt starkare och bättre. Vägar, järnvägar och bredband. (Annie Lööf, C, ALM2021)

[7] Det är mosaiken av människors drömmar, projekt, viljor och kontraster som utgör vårt land. Formar vår liberala demokrati och blåser liv i den. **Tar oss framåt som människor och som land.** (Annie Lööf, C, ALM21)

3a Entitet som förflyttas (forts.)

Kan Sverige gå framåt av sig självt?

[8] Ja vänner, ingen människa är en ö. Men är det inte öar av ojämlikhet och otrygghet som vi har sett växa fram i Sverige? **Ska Sverige gå framåt**, då måste vi gå tillsammans. Då måste det bli slut på skjutningarna, bilbränderna och knarkhandeln. (Stefan Löfven, S, ALM16)

[9] Centerpartiet kommer att lägga en egen budgetmotion i höst och rösta på den. Det ger oss möjligheten att bli en ännu starkare och tydligare liberal kraft i svensk politik [...] Det här är inte vårt förstahandsval, men det är Centerpartiets sätt att ta ansvar för att **vårt land kommer framåt**. Ansvar för att Sverige kan styras fram till valet nästa år. (Annie Lööf, C, ALM21)

Enbart ett fåtal exempel.

Det är betydligt vanligare att någon tar Sverige framåt.

3b Den som tar Sverige framåt

Vem är alltså den som kan ta Sverige framåt?

[10] Nu ska vi bygga Sverige starkare än någonsin förr. För byggjobbaren och lärlingen, för undersköterskorna runt om på Sveriges vårdavdelningar, för busschauffören med de stela axlarna, och för alla andra som bor i vårt land. **Vi socialdemokrater är redo att än en gång ta Sverige framåt – tillsammans.** (Lena Rådström Baastad, S, ALM21)

[11] Men i dag vill jag också tala allvar med er om vad som krävs för att Sverige ska fortsätta vara ett sådant land. **Och vad som krävs av oss moderater för att ta oss vidare från där vi är nu, till att leda både oss själva och Sverige starkare framåt.** (Anna Kinberg Batra, M, SOM17)

3b Den som tar Sverige framåt (forts.)

Vilka vill inte ta Sverige framåt?

[12] **Moderaterna och de andra borgerliga** verkar ha fastnat i en surmulen småsinthet. De förlorade makten och nu gör de allt de kan för att förstöra och lägga krokben. Istället för att ha idéer för att forma framtiden **ägnar de sig åt att blockera varje försök att ta Sverige framåt** och lösa problem. (Jonas Sjöstedt, V, ALM15)

Vilka tar Sverige bakåt?

[13] Det spelar roll hur man röstar. Om Sverige ska gå framåt med liberal politik eller **bakåt med de rödgröna**. (Jan Björklund, FP, SOM13)

3c Instrument

Hur tas Sverige framåt?

[14] Vi ska ena detta fantastiska land och vi ska **ta det framåt just genom det starka samhällets återkomst**. (Stefan Löfven, S, SOM19)

[15] Tvivla aldrig på centerpartister. Vi kommer fortsätta vara en liberal reformkraft som visar att **ansvar och handlingskraft är det som tar Sverige framåt**. (Annie Lööf, C, ALM19)

[16] Lärdomen från den stora ekonomiska krisen på 90-talet och från den senaste finanskrisen, är att **det är arbetslinjen – inte bidragslinjen – som tar Sverige framåt**. (Ulf Kristersson, M, SOM20)

3d Väg/riktning

Vart leder vägen?

[17] Då måste vi tillsammans visa hur ett grönt, frihetligt och handlingskraftigt ledarskap **tar oss framåt mot en ny trygghet för hela Sverige**. (Annie Lööf, C, ALM19)

Men oftast utelämnas målet i *ta-framåt*-konstruktionen, trots att det går att specificera det i liknande fall.

[18] [...] solidaritet är en investering i varandra så att **vi tillsammans kan växa framåt mot framtiden**, att vi tillsammans kan växa starkare. (Håkan Juholt, S, ALM11)

[19] Jag är inte nostalgisk. Jag tycker mycket var sämre förr. Men jag vill framåt. Jag vill **framåt mot att Sverige återigen ska kunna bli världens mest jämlika land**. (Jonas Sjöstedt, V, ALM18)

3e Kreativitet

Man kan också vara kreativ med dessa metaforer.

[20] Vi har genomfört en efterlängtd psykiatrireform, kraftigt ökat antalet platser på läkarutbildningarna. Arbetet med att stärka patientens rätt och säkerhet inom vården **har tagit Neil-Armstrong-kliv framåt.** (Göran Hägglund, KD, ALM10)

[21] **Vägen framåt är inte en återgång till det som var förut.** Valfärden behöver befrias från vinstintressena och samhället ska ges möjlighet att organisera den efter de behov som finns. (Jonas Sjöstedt, V, ALM12)

[22] Till alla er som säger att det inte är framtiden som är grejen, Sverige ska tillbaka till tiden när Domus hette Domus. [...] Till dem som säger det är dit vi ska vill jag säga: vi möts i valrörelsen 2014! Då ska vi ställa frågan om det är för framtiden vi ska rusta Sverige eller **om vi ska rusta Sverige i röstande rakt bakåt i tiden.** Jag vet vad jag tycker. (Fredrik Reinfeldt, M, ALM11)

4 Några slutsatser

Metaforik som kännetecknas av **aktiva (framåtgående, snabba) förflyttande entiteter** används först och främst i legitimerande syften.

Sverige som land/samhälle betraktas ofta som en **passiv entitet som måste tas eller föras "framåt"** av politiker, deras partipolitik eller företeelser de pekar ut eller möjliggör (t ex *arbetslinjen, medmännisklighet*).

Passiv metaforik (med stillastående, långsamma entiteter) används huvudsakligen i misskrediterande syften. Förflyttning bakåt uppfattas som mycket negativt.

5 Att granska politiska metaforer

Möjliga frågor att ställa:

Hur pass konkret är politikern i sitt metaforbruk?

Får vi veta vart "framåt" leder?

Ges det konkreta sätt (värderingar, politiska beslut) för att föra landet framåt?

Vilka är de konkreta skälen till att andra anklagas för att vilja föra landet "bakåt"?

Referenser

Gibbs Jr, R.W. (2017). *Metaphor Wars: Conceptual Metaphors in Human Life*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lakoff, G. & M. Johnson. (2003 [1980]). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1999). *Philosophy in the flesh: The embodied mind and its challenge to Western thought*. New York: Basic Books.

Thibodeau, P.H. & Boroditsky, L. (2011). Metaphors we think with: The role of metaphor in reasoning. *PLoS ONE*, 6(2): e16782.

A stylized, dark blue graphic of a leafy branch with several leaves and small circular fruits, extending from the left side of the frame towards the center.

Tack!

milena.podolsak@su.se

Stockholms
universitet